

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ІДЕЇ МИКОЛИ СЦІБОРСЬКОГО («НАЦІОКРАТІЯ»)

Микита Сергійович Янчук
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК» Україна; студент
Університету «КРОК»

Ірина Петрівна Соколовська
<https://orcid.org/0000-0003-4833-8337>
ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК» Україна; кандидат
економічних наук, доцент

Микола Сціборський був видатним українським політичним діячем, економістом, соціологом і публіцистом, одним із засновників ОУН. Андрій Мельник про Миколу Сціборського влучно сказав так: «...жив акцією і власною роботою; революційний темперамент характеризував його; революція була його стихією».

Проаналізуємо коротко основні етапи життя Миколи Сціборського, що відображають його становлення як українського державного та військового діяча [1]:

Микола Орестович Сціборський народився 28.03.1989 р. у Житомирі у сім'ї «спадкового дворянина, губернського секретаря Ореста Михайловича Сціборського і законної дружини Євдокії Євдокимівни, обоє православні», як свідчить запис у метричній книзі Свято-Успенської церкви Житомира, що збереглась до нашого часу.

Середню освіту здобував у Першій чоловічій гімназії Житомира. З 1915 р. служив у царській армії - спочатку однорічником I розряду, згодом закінчив навчання в школі прапорщиків. Двічі отримував поранення у боях та нагороджений орденами Святої Анни 3-го і 4-го ступенів та Святого Станіслава 3-го ступеня, Георгіївським хрестом 4-го ступеня.

Після лютневої революції Микола Сціборський поринув у вир створення українських військових частин, зокрема української національної військової частини в 1-му лейб-гренадерському полку[1]. Це давалося надто складно, адже більшість вояків були росіянами, а українців було порівняно небагато, однак мети було досягнуто - поручник Сціборський очолив окремий

український курінь як найстарший за рангом офіцер. У листопаді 1917 р. був отруєний газами у бою проти німців, а відтак покинув частину, лікувався та отримав інвалідність із втратою 50 % працездатності. Після шпиталю Сціборський демобілізувався та вступив до Української армії. Не зважаючи на важке поранення, національно свідомий офіцер долучився до створення Армії УНР у період Української революції 1917 - 1921 р.р. Працював у військовому міністерстві, був помічником повітового коменданта на Чернігівщині за доби гетьмана Павла Скоропадського.

На початку 1920-х рр. М. Сціборський змушений був емігрувати. Вже у Празі у листопаді 1925 р. очолив Легію українських націоналістів. На Першому Конгресі Українських Націоналістів взимку 1929 р. у Відні Миколу Сціборського було обрано заступником Голови Проводу новоствореної Організації Українських Націоналістів.

У подальші роки Микола Сціборський виклав свої суспільно-політичні погляди у низці ґрунтовних праць з теорії та практики українського націоналізму, серед яких, зокрема: «Робітництво і ОУН» (1932), «ОУН і селянство» (1933), «Національна політика більшовиків в Україні» (1938), «Демократія», «Сталінізм» (1938), «Україна і національна політика Советів» (1938), «Україна в цифрах» (1940, 1944), «Нарис проекту основних законів (Конституції) Української Держави» (1939).

На початку 1941 р. Микола Сціборський разом з членом Проводу Омеляном Сенником та діячем ОУН Олегом Ольжичем у складі Похідної групи повернувся в Україну для подальшої боротьби за її самостійність. Однак за трагічних нез'ясованих обставин Сціборського і Сенника було вбито невідомими просто на вулиці 30 серпня 1941 р. у Житомирі. Сенник загинув одразу, а до пораненого Миколи Сціборського гестапо не допустило лікаря, він помер за кілька годин через втрату крові. Похований у Житомирі на подвір'ї Свято-Преображенського Собору [2].

Соціально-економічні ідеї Миколи Орестовича Сціборського.

Основні принципи націократії були викладені Миколою Сціборським у однойменній праці, яка побачила світ 1935 року у Парижі [3]. За задумом автора, вона була покликана дати цілісний концептуальний виклад державно-політичної та соціально-економічної програми українського організованого націоналізму. Його соціально-економічні ідеї ґрунтувалися на трьох основних принципах:

1. Націоналізм. Економіка має слугувати українській нації та її самозбереженню. Важливо розвивати власні ресурси та промисловість, захищати український ринок від іноземної конкуренції, щоб не бути залежним від інших країн.

2. Солідаризм. Суспільство має бути організоване на основі солідарності та співпраці між різними соціальними групами. Необхідно подолати класові розбіжності та експлуатацію, забезпечити кожній людині має право на гідну працю та справедливу винагороду.

3. Корпоративізм. Економіка має бути організована на основі корпоративізму, де різні галузі та професії об'єднуються в самоуправні корпорації. Ці корпорації мають взаємодіяти між собою та з державою для загального блага. Держава повинна активно регулювати економіку, прагнучи забезпечити соціальну справедливість.

Вважаємо, що до ключових соціально-економічних ідей Сціборського можна віднести [3]:

Ідею націоналізації ключових галузей промисловості - Сціборський вважав, що стратегічно важливі галузі - енергетика, транспорт та зв'язок, мають бути власністю держави з міркувань забезпечення національної безпеки.

Проведення земельної реформи - він виступав за розподіл землі серед селянства та за створення кооперативів, що забезпечило б розвиток підприємницької ініціативи у сільському господарстві та підвищило рівень життя.

Соціальне забезпечення – М. Сціборський підтримував ідею соціального забезпечення для людей похилого віку, інвалідів та безробітних.

Становлення профспілок - він визнавав важливість профспілок у захисті прав працівників.

Розвиток освіти - Сціборський вважав, що освіта має бути доступною для всіх, незалежно від соціального статусу.

Висновок. Соціально-економічні ідеї М. Сціборського були сформовані під впливом його націоналістичних, солідаристських та корпоративістських переконань. Він вважав, що економіка має слугувати українській нації та її самозбереженню, а також ґрунтуватися на співпраці та солідарності між різними соціальними групами. Погляди Сціборського мали значний вплив на соціально-економічну програму ОУН і досі впливають на українські політичні

дискусії попри те, що деякі з його ідей є суперечливими [4]. Незважаючи на це, Микола Сціборський залишається однією з найвидатніших постатей української історії та економічної думки, а сформульовані ним принципи захисту національних інтересів та безпеки країни залишаються актуальними і дотепер.

Ключові слова:

Микола Сціборський, соціально-економічні ідеї, націократія, ОУН, націоналізм

Список літератури

1. 1898 - народився Микола Сціборський, один із лідерів ОУН (м). Український інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/berezen/28/1898-narodyvsya-odyn-iz-lideriv-oun-m-mykola-sciborskyu>
2. Палієнко М. М. Соціально-економічні погляди Миколи Сціборського. Український історичний журнал. 1994. № 3.
3. Сціборський М. Націократія. Вінниця: Державна картографічна фабрика. 2007. 112 с. URL: https://mnk.org.ua/media/filer_public/85/3d/853d6f2b-230a-4729-98e7-a13942919914/mykolastsiborskyi-natsiokratiaa.pdf
4. Червак Богдан "Держава вище класів і партій!". Конституція України: проект ОУН. Історична правда. URL: https://www.istpravda.com.ua/articles/2013/06/28/127808/view_print/